

Өмүрзакова Чолпон Шайлообековнанын 13.00.01 - жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган «Маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу (7-класстын Информатика предметинин мисалында)» аттуу темадагы диссертациялык ишине расмий оппоненттин

ПИКИРИ

1. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Азыркы шарттарда инсандын негизги жетишкендиги болуп – эмгек чөйрөсүндө атаандаш болуу жөндөмдүүлүгү саналат. Ал эми атаандаш болуу жөндөмдүүлүгүнүн негизинде компетенция жатат. Педагогика илиминде жана окутуу практикасында кийинки кездерде мына ушул компетенттүүлүктүү калыптандыруу маселесине олуттуу көнүл бурулууда.

Биз компетенттүүлүк катарында билим берүүнүн стандартында белгилегендай, инсандын тигил же бул багытта ишмердүүлүгүн сапаттуу аткарууга мүмкүндүк бергендей деңгээлде топтолгон билимдердин, билгичтикердин, көндүмдөрдүн жана адамдык сапаттардын динамикалуу комбинациясын түшүнөбүз. Андыйтан, ар кандай өзгөрүүлөргө сын пикирде боло алган, учурдагы социалдык кырдаалдарды түшүнүү менен чөйрөгө ийкемдешип алака түзө алган, ар кандай проблемалардын келип чыгыш себептерин андаган жана аларды чече билген, активдүү, ишмер, компетенттүү окуучуларды даярдоо актуалдуу маселелерден болу саналат.

Изденүүчү Ч. Өмүрзакованын бул диссертациялык иши маалыматтык технологияларды колдонуу менен ушул компетенттүүлүктүү калыптандыруу проблемасына арналган. Информатика жана маалыматтык технологиялар мектептерде коомду маалыматташтыруу жана баштапкы компетенцияларды өздөштүрүүгө багытталган. Мына ушул аспектиден алып караганда Ч.Ш. Өмүрзакованын диссертациялык изилдөөсүнүн темасынын актуалдуулугу эч кандай шек жаратпайт.

Бирок, азыркы учурда Кыргыз Республикасында окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүгүн маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу калыптандыруу маселесине арналган изилдөөлөр дээрлик жокко эсе жана аталган компетенттүүлүктүү калыптандырууда төмөндөгүдөй карама каршылыктардын бар экендиги автор тарабынан аныкталган: азыркы мектеп окуучуларынын даярдыктарына жаңыча талаптар коюлду, бирок ошол эле учурда, мектептик билим берүү

системасында бул маселеге тиешелүү көңүл бурулбагандыгы; мектеп окуучуларынын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу милдети коюлганы менен аларды маалыматтык технологиянын жардамы менен калыптандыруунун илимий методикалык камсыздоолорунун иштелип чыкпагандыгы.

Буларды жоюуга карата илимий изилдөөлөрдүн, илимий сунуштардын жоктугу изилдөө темасынын актуалдуулугун далилдеп турат.

2. Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын негизделиш даражасы.

Диссертацияга коюлган талаптын негизинде КР ЖАКтын окумуштуулук даражаны ыйгаруунун тартиби боюнча жобосунун 2.10. пунктuna ылайык төмөнкүдөй жаңы илимий натыйжалар жана сунуштар алынган:

1-жыйынтык. Автор тарабынан КРдагы мектеп окуучуларынын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу маселесинин келип чыгышына, анын мектеп практикасында ишке ашышына түздөн түз жол ачып берген өбөлгөлөрдү түзгөн жагдайлар аныкталган. Изилдөөдө ушундай өбөлгөлөрдөн болуп төмөнкүлөр эсептелген: жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик стандартындагы мектеп окуучуларынын даярдыктарына коюлган талаптар; дүйнөлүк ааламдашуунун билим берүү системасына тийгизген таасирлери; республикабыздын билим берүү системасында калыптанган көйгөйлөрдү жоюу зарылдыгы; коомду жана билим берүүнү маалыматташтыруунун адистин жөндөмдүүлүгүнө тийгизген таасири. Аталган өбөлгөлөрдүн иликтенишин жаңы натыйжа деп эсептөөгө болот, анткени алар илимий жактан системалаштырылган жана тиешелүү ырааттуулукта ачылып берилген.

2-жыйынтык. «Социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүк» түшүнүгүн чечмелөө жана анын мектептик билим берүү системасындагы ордун аныктоо маселелери каралып, социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктү калыптандыруунун ыкмалары тууралуу адабияттарга талдоо жүргүзүлүп, аларды жакшыртуунун жолдору аныкталган жана ишке ашыруу жолдору конкреттештирилген.

Изденүүчү «социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүк» түшүнүгүнүн маанисин чечмелөөдө жана бул түшүнүктүн изилдениш абалын иликтөөдө ата мекендик жана чет элдик окумуштуулардын эмгектерине жана социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктү калыптандыруунун жолдору тууралуу адабияттарга толук талдоо жүргүзгөн. Дал ушул компетенттүүлүк окуучулардын өз ара аракеттенүү мүмкүнчүлүктөрүн

билигө, группада иштөө көндүмдөрүн калыптандырууга, ар кандай социалдык ролдорду аткаруунун жолдорун үйрөнүүгө ык койору ачыкталган.

«Социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүк» түшүнүгүнүн өнүгүшүнүн иликтениши, ага текстеш түшүнүктөр менен байланышынын аныкталышы башка изилдөөлөрдү талдоонун негизинде келип чыккан жана аталган компетенттүүлүктүү калыптандыруу маселесинин билим берүү системасына коюлушунун ордун ачыктагандыктан бул натыйжанын айрым бөлүктөрүн жаңы деп эсептөөгө болот.

3-жыйынтык. Изилдөөдө социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктүү калыптандыруунун принциптери иликтөөгө алышып, толуктуулук, ишмердүүлүк принциби менен толуктаган жана аталган компетенттүүлүктүү калыптандыруунун билим берүүчүлүк, өнүктүрүүчүлүк, тарбиялоочулук, мотивациялык, рефлексиялык, көзөмөлдөөчүлүк функцияларын негиздеп чыккан. Информатика предметин окутууда окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун методикалык системасы автордун изилдөө ишинин маанилүү бөлүгү болуп эсептелет. Педагогикалык шарттарга таянып изденүүчүнүн түзгөн маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун методикалык системасын иштелип чыккан, муну изденүүчүнүн жаңы илимий жыйынтыгы деп эсептөөгө болот.

4-жыйынтык. Информатика предметин окутуу процессинде маалыматтык технологияны колдонуунун өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен 7-класстын окуучуларынын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу боюнча жүргүзүлгөн эксперименталдык иштин жыйынтыгы иштелип чыккан методикалык системанын жана педагогикалык шарттардын натыйжалуулугун тастыктайт. Ошондой эле 7-класстын информатика предметин окутуу процессинде окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн баалоонун критерийлеринин иштелип чыгышын дагы жаңы илимий натыйжа деп эсептөөгө болот.

Изилдөө ишинин натыйжалары илимий-методикалык конференцияларда, илимий методикалык семинарларда апробацияланган. Изилдөөнүн мазмунуна байланыштуу 22 илимий макала жарык көргөн, анын ичинен үч макала РИНЦ системасында басмадан чыгарылган. Ошондуктан, изденүүчү тарабынан алынган жоболор, жыйынтыктар жана сунуштар негиздүү деп эсептелинет жана илимдин багыты үчүн өзгөчө оң мааниге ээ.

3. Диссертациялык иштин практикалык маанилүүгү.

Диссертациялык изилдөө илимий жана практикалык мааниге ээ болуп эсептелет, анткени алгачкы жолу информатика предметинин алкагында маалыматтык технологияларды колдонуу менен окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу проблемасынын педагогикалык теориядагы жана практикалык абалы, методологиялык негиздери аныкталган, методдору жана каражаттары иштелип чыккан. Кыргыз Республикасынын алдыңы мугалимдеринин тажрыйбалары иликтөөгө алынган жана жалпылаштырылган.

Педагогикалык шарттарга таянып изденүүчүнүн түзгөн маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун методикалык системасын иштелип чыгып, алардын натыйжалуулугу эксперимент аркылуу тастыкталган, ал мектеп мугалимдерине бул ишмердүүлүктүү аткарууда практикалык жардам боло алат. Ошондой эле информатика предметинин негизги бөлүмдөрү боюнча иштелип чыккан критерийлер, түзүлгөн коммуникативдүү тапшырмалар жана аларды аткаруунун жолдомолору мугалимдерге методикалык жардам көрсөтө алат.

4. Диссертациянын жыйынтыктарын жана натыйжаларын пайдалануу боюнча конкреттүү сунуштар.

- окуучунун социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүгүн калыптандырууда адегенде окуучуларга жана мугалимдерге бул компетенттүүлүк жөнүндө, анын азыркы билим берүү системасындагы ролу тууралуу кенири маалымат берүү сунушталышы керек.
- окутуу процессинде бул компетенттүүлүктүү калыптандыруу үчүн автор тарабынан сунушталган системалуу иш аракеттерди (мазмунун иштеп чыгуу, тиешелүү каражаттарды жана методдорду колдонуу) аткарууну ийгиликтүү колдонууга болот.
- окуучуда бул компетенттүүлүктүү калыптанышына мугалим дайыма көзөмөл кылыш турушу керек.

Сунушталган иш негизги мектептин окуучуларынын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу боюнча алгылыктуу эмгектерден болуп саналат.

5. Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келүүсү: Ч.Ш. Өмүрзакованын авторефераты толугу менен диссертациянын мазмунуна дал келет жана анын негизги жоболорун чагылдырат.

6. Диссертациялык жумуштун мазмунундагы айрым кезиккен мүчүлүштүктөр.

1. Изилдөөдө социалдык компетенттүүлүктүү калыптандырууда информатика предметинин мисалында толук көрсөтүлгөн жана мындай мисалдарды башка предметтин алкагында дагы чагылдырып көрсөтсө болмок.
2. Педагогикалык экспериментти жүргүзүүдө социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктүү аныктоонун жобосун сунуштаса болмок.

Жогоруда көрсөтүлгөн кемчиликтөр диссертациянын жалпы баалуулугун төмөндөтпөйт, аларды чечүүгө мүмкүн деп эсептейбиз.

7. КРнын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндө, жобонун» 10 п. ылайыктуулугу, критерийлерине иштин жооп бериши (критерийлер тиркелет).

Өмүрзакова Чолпон Шайлообековнанын «Маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу (7-класстын Информатика предметинин мисалында)» 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык иши КР жогорку аттестациялык комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобосунун» кандидаттык диссертацияларга койгон талаптарына толук жооп берет жана бул проблеманы концептуалдуу чечмелеген, толук бүткөн илимий изилдөө деп эсептелет.

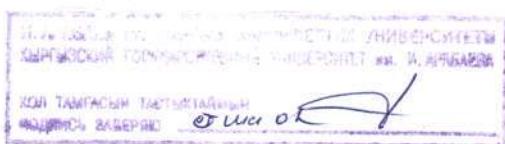
Диссертациялык иштин автору Өмүрзакова Чолпон Шайлообековна 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга толук татыктуу.

**Расмий оппонент,
п. и. к., доцент**

Карагулов Д.

*доцент Д. Карагуловдун
колун тастыктайм:*

Педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу учун 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча Өмүрзакова Чолпон Шайлообековнанын “Маалыматтык технологияларды колдонуу аркылуу окуучулардын социалдык-коммуникативдүү компетенттүлүктөрүн калыптандыруу (7-класстын Информатика предметинин мисалында)” аттуу темадагы диссертациясын экспертитик баалоонун

чен-өлчөмдөрү

Катар №	Баалоонун негизги чен-өлчөмдөрү	Баллдардын саны
I	Актуалдуулуктун чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөө проблемаларынын иликтенгендиги	5
2.	Тандалып алынган теманын актуалдуулугунун негизделиши	5
3.	Иштелмелерге жасалған мамиленин артықчылыктары	4,5
4.	Автордук жумушчу божомолдун логикалуулугу	4,5
5.	Максаттын жана милдеттин баяндальышы жана өз ара байланышы	4,5
	Баллдардын суммасы	23,5
	Орточо балл	4,7
II	Жаңылыктардын чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөөнүн принциптүү жаңылыгы	5
2.	Илиний-усулдук мамиленин жаңы экендиги	5
3.	Көтөрүлгөн негизги жоромолду типтештириүү	4,5
	Баллдардын суммасы	14,5
	Орточо балл	4,8
III	Сапаттын жана деңгээлдин чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөөнүн уюштурулушу жана методологиясы	4,8
2.	Илиний теориялык ресурстары	5
3.	Изилдөөнүн илимий колдонуучулук ресурстары	4,8
4.	Материалдарды иштеп чыгуунун негиздүүлүгү	5
5.	Теориялык натыйжа (фундаменталдуулугу)	5
6.	Натыйжалардын практикадагы зарылдыгы	5
7.	Максаттын жана милдеттин ишке ашырылыш деңгээли	4,8
	Баллдардын суммасы	34,4
	Орточо балл	4,9
IV	Апробациялангандыктын чен-өлчөмдөрү	
1.	Публикациянын толуктугу, деңгээли жана географиясы	5
2.	Ачык апробациялоонун толуктугу жана географиясы	5
3.	Белгиленген мұктаждыкты канаттандыруу деңгээли	4,5
4.	Изилдөөгө жеке салым	4,8
	Баллдардын суммасы	19,6
	Орточо балл	4,9
V	Жол-жоболоштуруу сапатынын чен-өлчөмдөрү	
1.	Диссертацияны жол-жоболоштуруунун сапаты	4,8
2.	Авторефератты жол-жоболоштуруунун сапаты	4,8
	Баллдардын суммасы	9,6
	Орточо балл	4,8
VI	Диссертацияны «өткөрүүнүн» чен-өлчөмдөрү	
1.	Коргоо алдындағы жол-жоболордун шайкештиги	4,8
2.	Коргоо жол-жоболорунун шайкештиги	4,8
	Баллдардын суммасы	9,6
	Орточо балл	4,8
	Баллдардын жалпы суммасы	111,2
	Орточо балл	4,8

Расмий оппонент: п.и.к., доцент
Д. Карагулевдун колун тастыктаймын
Кадрлар бөлүмүнүн башчысы:

Д. Карагулов